

ΨΥΧΗ & Λόγος

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΑΥΛΟ ΝΙΡΒΑΝΑ (1866-1937)

Με αφορμή τη συμπλήρωση ογδόντα χρόνων από τον θάνατο του Παύλου Νιρβάνα (Πέτρου Αποστολίδη), το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ο Οργανισμός Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων (ΟΠΑΝΔΑ) και το Θέατρο Τέχνης διοργανώνουν επιστημονικό συνέδριο με τίτλο “Ψυχή & Λόγος. Ανακαλύπτοντας τον Παύλο Νιρβάνα (1866-1937)”.

Το συνέδριο επιχειρεί να αναδείξει και να αποτιμήσει το πολύπλευρο έργο του Παύλου Νιρβάνα στη λογοτεχνία, στην Τέχνη, στη Φιλοσοφία, στην Ιατρική, αλλά και τους ευρύτερους ρόλους που εκείνος είχε στη δημόσια ζωή και στην εξέλιξη των Ελληνικών Γραμμάτων. Εντάσσεται στην προσπάθεια να επανέλθουν στο προσκήνιο συγγραφείς περασμένων γενιών, ενταγμένοι στο ιστορικό πλαίσιο της εποχής τους.

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΜΕΤΑΣΧΟΡΗΓΟΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

ΨΥΧΗ & Λόγος

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΑΥΛΟ ΝΙΡΒΑΝΑ (1866-1937)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ / 5, 6 & 7 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018

Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων (ΟΠΑΝΔΑ) Αμφιθέατρο «Αντώνης Τρίτσης» Ακαδημίας 50, Αθήνα

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 5 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

18.00'	ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ
Ελένη Καραμαλέγκου	Καθηγήτρια, Κοσμήτωρ Φιλοσοφικής Σχολής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αναστασία Παπαδιά-Λάλα	Καθηγήτρια, Διευθύντρια Τομέα Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γιώργος Καμίνης	Δήμαρχος Αθηναίων
Κωνσταντίνος Μπιτζάνης	Πρόεδρος ΟΠΑΝ του Δήμου Αθηναίων
Μαριάννα Κάλμπαρν	Σκηνοθέτρια, Διευθύντρια, Θέατρο Τέχνης
Στέλιος Αντωνιάδης	Παιδοκαρδιολόγος, Καθηγητής, Πρόεδρος Ελληνικής Εταιρείας Ιατρών Λογοτεχνών
Στέφανος Μίλεσης	Πρόεδρος Φιλολογικής Στέγης Πειραιά
18.20'	ΠΡΟΒΟΛΗ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ
	<i>Προεδρία: Ευάνθης Χατζηβασιλείου</i>
18.30' - 20.30'	Ο ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ
	<i>Προεδρία: Ευάνθης Χατζηβασιλείου</i>
Νικόλαος Εμμ. Παπαδάκης	Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ο Παύλος Νιρβάνας και ο κόσμος των διανοουμένων
Σπύρος Πλουμίδης	“Μέγας ανήρ” και “μακρινός Προφήτης”: Ο Ελευθέριος Βενιζέλος του Παύλου Νιρβάνα
Ελευθέριος Γ. Σκιαδάς	Ο Παύλος Νιρβάνας στην <i>Εστία</i>
Πέτρος Παπαπολυβίου	Ο Νιρβάνας στην Κύπρο
Νίκος Βατόπουλος	Ένας χρονικογράφος στην Αθήνα
Δημήτρης Ν. Λαμπρέλλης	Ο ελληνικός ντισσεϊσμός και ο Παύλος Νιρβάνας
	Συζήτηση

ΣΑΒΒΑΤΟ 6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

09.30' - 11.15'	Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ Α'
	<i>Προεδρία: Δημήτρης Παυλόπουλος</i>
Μαρία Ρώτα	Η ανάδειξη του Παύλου Νιρβάνα μέσα από το αρχείο του
Έρμ Σταυροπούλου	Σχόλια στα <i>Φιλολογικά Απομνημονεύματα</i> του Παύλου Νιρβάνα
Θανάσης Αγάθος	Ο Παύλος Νιρβάνας και το μυθιστόρημα
Βαγγέλης Χατζηβασιλείου	Η γέννηση του αστυνομικού μυθιστορήματος στην Ελλάδα και ο Παύλος Νιρβάνας
	Συζήτηση
11.15' - 11.30'	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ
11.30' - 13.15'	Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ Β'
	<i>Προεδρία: Μαρία Ρώτα</i>
Δημήτρης Αγγελάτος	Η διηγηματογραφία του Παύλου Νιρβάνα και οι καλλιτεχνικές δικτυώσεις του Αισθητισμού
Νικόλαος Μπουμπάρης	Ο μύθος των Ατρείδων: Ο Αισθητισμός του Νιρβάνα και ο Συμβολισμός του Σεφέρη. Μια απόπειρα σύγκρισης.
Ισμήνη Κριάρη	Η σημασία του έργου του Παύλου Νιρβάνα <i>Το Αγριολούλουδο</i> στη νεοελληνική λογοτεχνία

Χρυσάνθη Κουμπάρου	Παύλος Νιρβάνας: Η θέση του στα σχολικά εγχειρίδια και τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (1884-2018)
	Συζήτηση
13.15' - 16.30'	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ
16.30' - 18.15'	ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ
	<i>Προεδρία: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου</i>
Γιάννης Κ. Μπαστιάς	Η θεατρική δράση του Παύλου Νιρβάνα
Βαρβάρα Γεωργοπούλου	Ο Παύλος Νιρβάνας και η θεατρική σκηνή του Μεσοπολέμου
Κωνσταντζα Γεωργακάκη	Παύλος Νιρβάνας: Ένας γιατρός ανατέμνει την Επίθεώρηση
Μαρία Παναγιωτοπούλου	Το θεατρικό έργο του Παύλου Νιρβάνα: Ο δραματουργός και ο κριτικός
	Συζήτηση
18.15' - 18.30'	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ
18.30' - 20.15'	ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΗ
	<i>Προεδρία: Μαριάννα Κάλμπαρν</i>
Δημήτρης Παυλόπουλος	Παύλος Νιρβάνας: Αγγελικό και μαύρο φως
Γιάννης Μπόλης	Ο τεχνοκρίτης Παύλος Νιρβάνας
Ιουλιανή Βρούτση	“Με το ΚΟΔΑΚ” του: Το χρονογράφημα του Παύλου Νιρβάνα μέσα από το φωτογραφικό σκόπευτρο
Ελίζα-Άννα Δελβερούδη	Ο Παύλος Νιρβάνας και ο κινηματογράφος
	Συζήτηση
10.00' - 11.30'	Ο ΙΑΤΡΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ
	<i>Προεδρία: Ευστάθιος Ν. Σταθόπουλος - Κωνσταντίνος Μαζαράκης-Αιινάν</i>
Αριστείδης Γ. Διαμαντής	Παύλος Νιρβάνας: Από τις πρώτες επιστημονικές δημοσιεύσεις των φοιτητικών του χρόνων στη μετέπειτα ιατρική του σταδιοδρομία στο Πολεμικό Ναυτικό
Λάζαρος Ε. Βλαδίμυρος	Οι ψυχολογικού και ψυχιατρικού ενδιαφέροντος μελέτες του Παύλου Νιρβάνα
Απόστολος Βαλτάς	Η προσωπική μάχη του Παύλου Νιρβάνα με τον “εκφυλισμό”
	Συζήτηση
11.30' - 12.00'	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ
12.00' - 13.30'	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΦΑΙΡΑ
	<i>Προεδρία: Θανάσης Βαλτινός</i>
	<i>Ηλίας Μαγκλίνης - Κατερίνα Σχινά - Ευάνθης Χατζηβασιλείου</i>

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Θανάσης Βαλτινός
 Νίκος Βατόπουλος
 Αριστείδης Γ. Διαμαντής
 Νικόλαος Εμμ. Παπαδάκης
 Δημήτρης Παυλόπουλος
 Μαρία Ρώτα
 Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου
 Νατάσσα Φλώρου
 Ευάνθης Χατζηβασιλείου

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ

ΘΑΝΑΣΗΣ ΑΓΑΘΟΣ
 Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
 (thagathos@phil.uoa.gr)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΓΓΕΛΑΤΟΣ
 Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
 (dangel@phil.uoa.gr)

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΑΛΤΑΣ
 Ψυχίατρος-Ψυχαναλυτής
 (apvaltas@gmail.com)

ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΛΤΙΝΟΣ
 Συγγραφέας, Μέλος Ακαδημίας Αθηνών

ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ
 Δημοσιογράφος, Συγγραφέας
 (nvatopoulos@kathimerini.gr)

ΛΑΖΑΡΟΣ Ε. ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ
 Μαιευτήρας-Γυναικολόγος, Διδάκτωρ Ιατρικής Σχολής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Ιστορικός της Ιατρικής

ΙΟΥΛΙΑΝΗ ΒΡΟΥΤΣΗ
 Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
 (ioulianiv@yahoo.gr)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΖΑ ΓΕΩΡΓΑΚΑΚΗ
 Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
 (kgeorga@theatre.uoa.gr)

ΒΑΡΒΑΡΑ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ
 Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
 (vargeorg@theatre.uoa.gr)

ΕΛΙΖΑ-ΑΝΝΑ ΔΕΛΒΕΡΟΥΔΗ
 Ιστορικός Θεάτρου και Κινηματογράφου
 (delveroudi@gmail.com)

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Γ. ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
 Πλοίαρχος (ΥΙ) ΠΝ, Κυτταρολόγος, Διδάκτωρ Ιατρικής Σχολής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Διευθυντής Εργαστηριακού Τομέα Ναυτικού Νοσοκομείου Αθηνών, Ιστορικός της Ιατρικής
 (aristidis.diamantis@gmail.com)

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΚΑΛΜΠΑΡΗ
 Σκηνοθέτρια, Διευθύντρια, Θέατρο Τέχνης
 (calbarim@gmail.com)

ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΚΟΥΜΠΑΡΟΥ
 Διδάκτωρ Φιλοσοφικής Σχολής ΕΚΠΑ, Σχολική Σύμβουλος
 (coubarouchr@gmail.com)

ΙΣΜΗΝΗ ΚΡΙΑΡΗ
 Καθηγήτρια, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης, Πρύτανης, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
 (rector@panteion.gr)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ν. ΛΑΜΠΡΕΛΛΗΣ
 Καθηγητής, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Διευθυντής Ερευνητικού Κέντρου Βιοπολιτικής
 (dlamprel@yahoo.gr)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ-ΑΙΝΙΑΝ
 Αντιναύαρχος ΠΝ ε.α., Επίτιμος Αρχηγός Στόλου, Γενικός Διευθυντής Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη
 (mazarakislaskaridisfoundation.org)

ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ
 Δημοσιογράφος
 (elmaglin@kathimerini.gr)

ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ
 Εκδότης-Συγγραφέας
 (bastiasjohn@gmail.com)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΟΛΗΣ
 Διδάκτωρ Ιστορικός της Τέχνης
 (bolis@greekstatemuseum.com)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΟΥΜΠΑΡΗΣ
 Φιλολόγος-Ιστορικός, Πρόεδρος Συνδέσμου Φιλολόγων Αργολίδας
 (nik.boump@gmail.com)

ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
 Διδάκτωρ, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Φιλολόγος Ραλλείου Λυκείου Θηλέων Πειραιά
 (mariapanagiotopoulou22@gmail.com)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
 Γενικός Διευθυντής Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος»

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΠΟΥΛΥΒΙΟΥ
 Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου
 (ppplb@ucy.ac.cy)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
 Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
 (dempavl@arch.uoa.gr)

ΣΠΥΡΟΣ ΠΛΟΥΜΙΔΗΣ
 Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
 (splumid@arch.uoa.gr)

ΜΑΡΙΑ ΡΩΤΑ
 Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
 (mrota@phil.uoa.gr)

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Γ. ΣΚΙΑΔΑΣ
 Δημοσιογράφος, Γενικός Διευθυντής εφ. *Εστία*
 (romiosm@otenet.gr)

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ Ν. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ
 ομότιμος Καθηγητής Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Κρήτης, Αρχιπλοίαρχος (ΥΙ) ΠΝ ε.α.

ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ
 Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
 (evasilakou@theatre.uoa.gr)

ΕΡΗ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
 Ομότιμη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
 (estavrop@phil.uoa.gr)

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΧΙΝΑ
 Κριτικός Λογοτεχνίας-Μεταφράστρια
 (katerinaschina@gmail.com)

ΝΑΤΑΣΣΑ ΦΛΩΡΟΥ
 Διδάκτωρ Γλωσσολόγος
 (natflorou@gmail.com)

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 Κριτικός Λογοτεχνίας
 (vhatziv@gmail.com)

ΕΥΑΝΘΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
 (xevanthis@arch.uoa.gr)